

Opin ovi -webinaarisarja

opinovi

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Osaavaa ohjaajaa etsimässä

Webinaari 3.12.2012 klo 9-10
<https://connect.jamk.fi/opinovi>

Yliopettaja **Kirsti Vänskä**
Opettajankouluttaja **Helena Anttila**

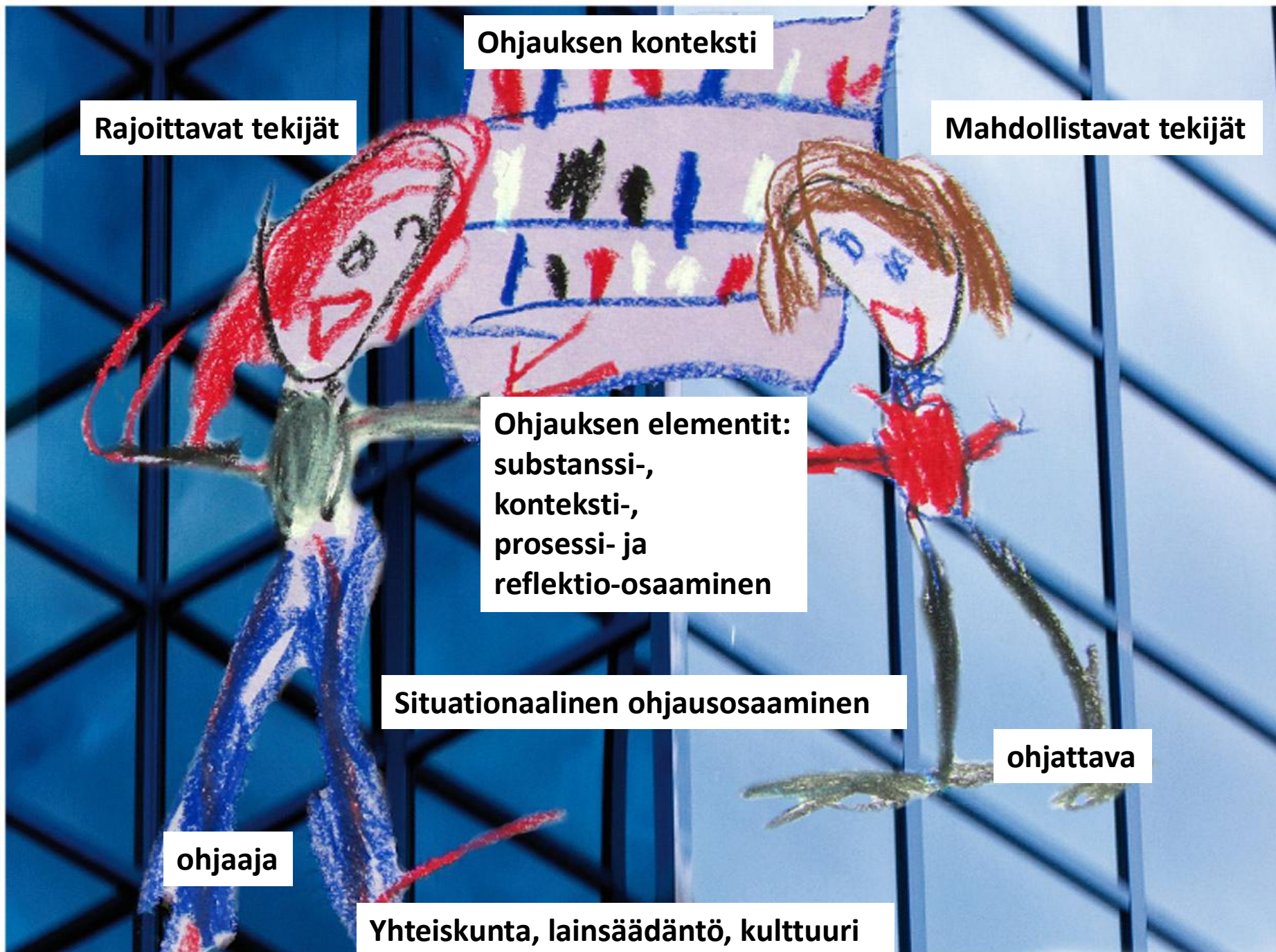
Aikuisohjauksen koordinaatioprojekti
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

opinovi

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Ohjauksen konteksti

Rajoittavat tekijät

Mahdollistavat tekijät

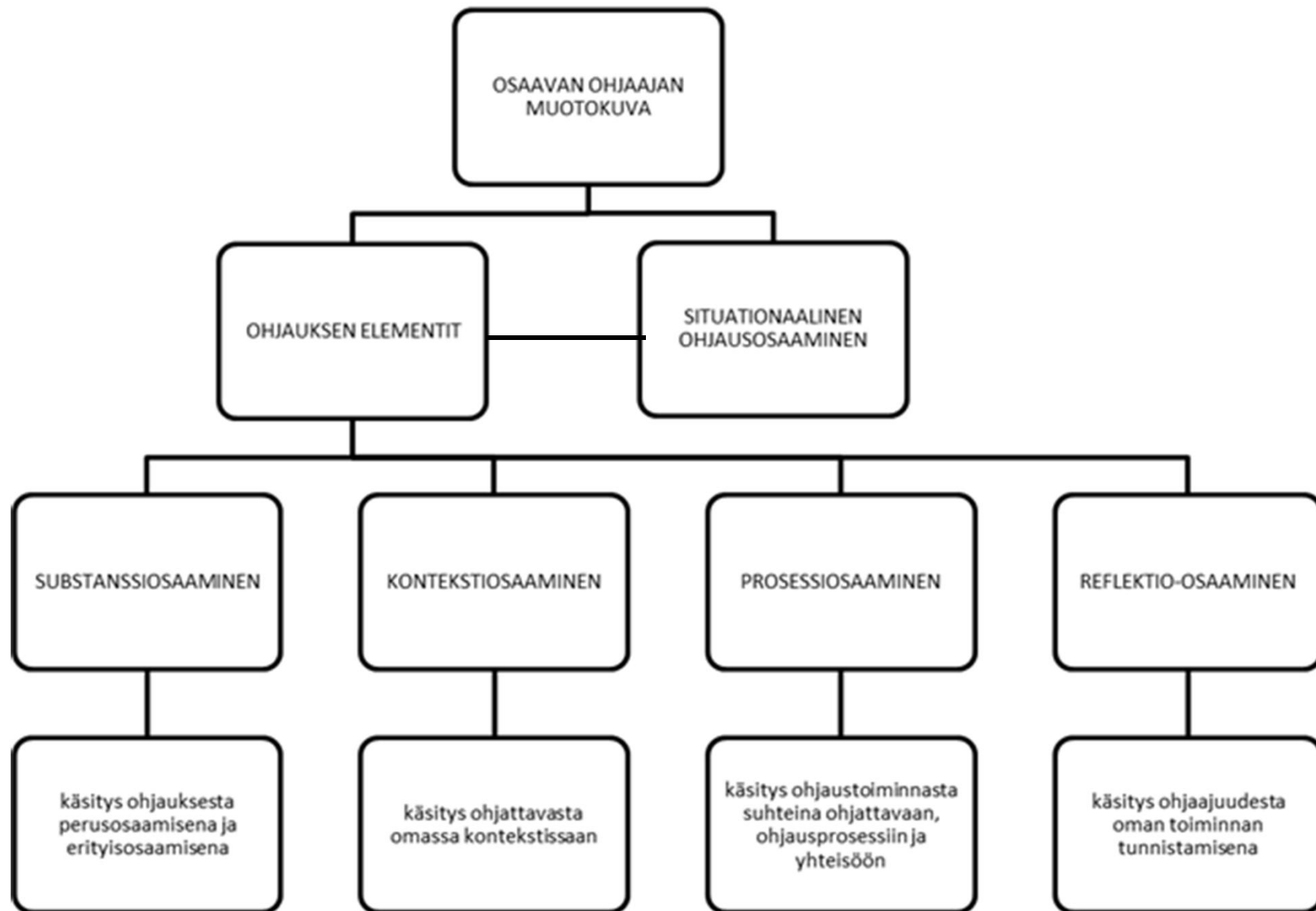
Ohjauksen elementit:
substanssi-,
konteksti-,
prosessi- ja
reflektio-osaaminen

Situationaalinen ohjausosaaminen

ohjaaja

ohjattava

Yhteiskunta, lainsäädäntö, kulttuuri

SUBSTANSSIOSAAMINEN oman alan ydinosaamisen lisäksi ammatillista vahvuutta ja persoonallista tapaa toimia merkitykselliseksi kokemassaan ohjauksessa

KONTEKSTIOSAAMINEN ohjaajan kykyä tarkastella ohjattavaa suhteessa hänen elämismaailmaansa

PROSESSIOSAAMINEN ohjaajien käsityksiä omasta ohjaustoiminnastaan suhteessa ohjattavaan, suhteessa ohjausprosessiin ja suhteessa yhteisöön

REFLEKTIO-OSAAMINEN ohjaajan kykyä tunnistaa omaa ohjaajuuttaan: omia vahvuuksiaan, kehittymishaasteitaan ja omia ajattelu- ja toimintamallejaan

OHJATTAVAN ORIENTAATIO OHJAUKSEEN

Terveysalan osaavien ohjaajien käsityksiä ohjattavista

- **Omakohhtaisen merkityksen löytänyt ohjattava**
"Oman elämänsä asiantuntijoita ihmiset ovat"
- **Asiantuntijuuteen sitoutunut ohjattava**
" Aika paljon haluttais valmista, jota olis helppo nielaista kokonaisena"
- **Itsensä ulkoistava ohjattava**
"Vaikea lähteä ajattelemaan asiaa oman elämänsä kautta"
- **Omistautumaton ohjattava**
"Ei kiinnosta mikään"
- **Ohjauspelin pelaaja**
"Asiakas esittää potilasta"

SITUATIONAALINEN OHJAUSOSAAMINEN

YHTEISESTI JAETTU
OHJAUSTODELLISUUS

OLENNAISEN LÖYTÄMINEN

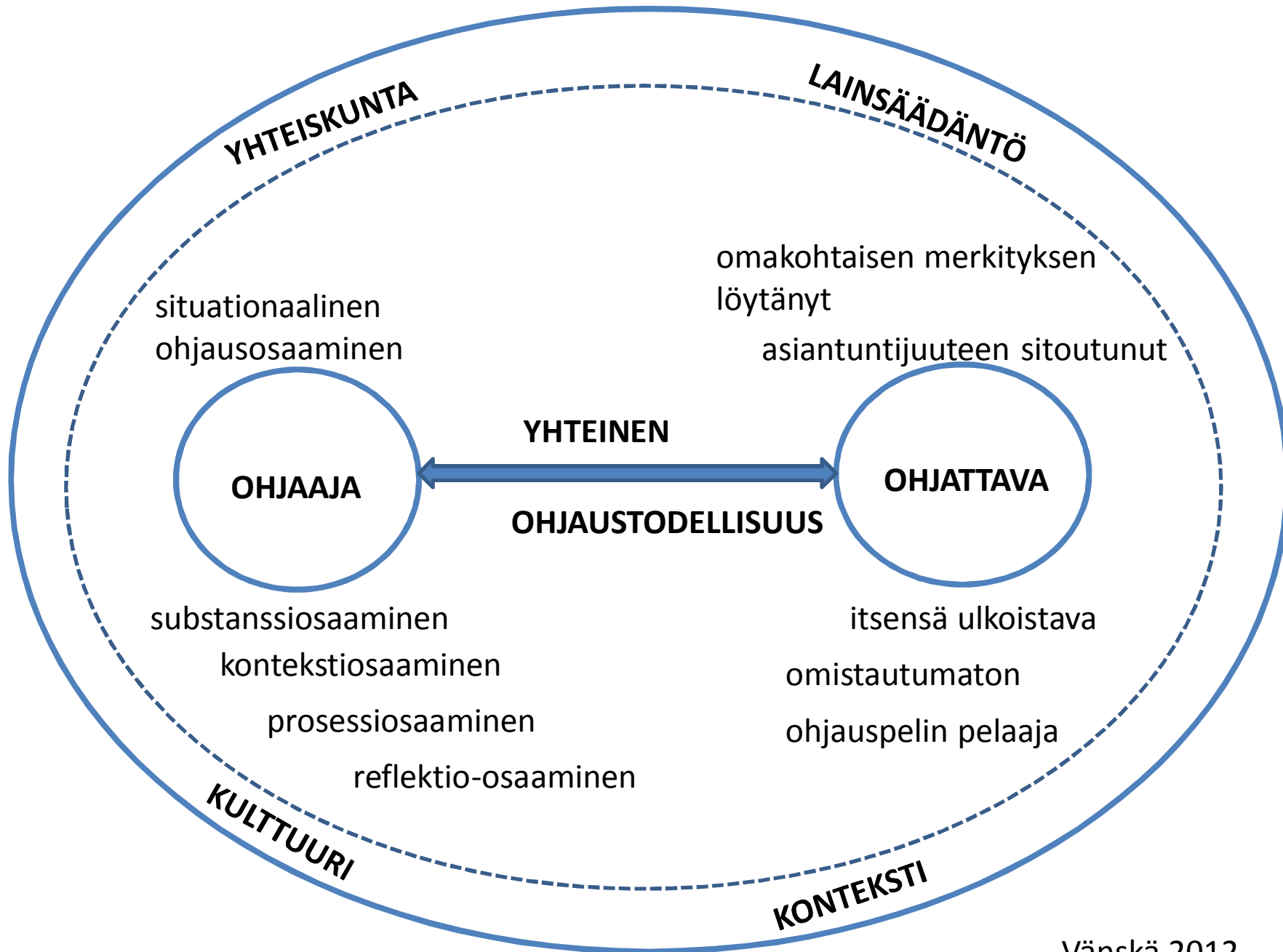
SITUATIONAALINEN OHJAUSOSAAMINEN

- korostaa ohjauksen sosiaalisen toimintaympäristön merkitystä: ohjaus tapahtuu aina jossakin tilanteessa, kontekstissa, kulttuurissa
- sekä ohjaajan että ohjattavan merkitysmaailmat ja kontekstit ovat läsnä
- ohjaus on suhteellista, ohjattavan elämysmaailmaan ja toimintaympäristöön kiinnittyvää
- ohjaustoiminta on ohjaustilanteessa olevien osallistumista yhteisesti jaettuun ohjaustodellisuuteen, kulttuuriin, sen käsitteisiin ja reunaehtoihin
- oman ohjausosaamisen ja ohjauksen elementtien perusteella ohjaaja tavoittelee erilaisilla lähestymistavoilla yhteistä ohjaustodellisuutta ja olennaisen, ohjauksen fokuksen löytämistä
- ohjaaja on läsnäoleva ja ohjausta luonnehtii myötäelävä ohjaustila

Ohjaukselliset lähestymistavat

Tilan ottaminen - ohjaajalähtöisyys (ohjaaja valtaa ohjaustilan)	Yhteisen tilan rakentaminen (jaettu asiantuntijuus, jaettu ohjaustila)	Tilan antaminen - ohjattavalähtöisyys (ohjattava valtaa ohjaustilan)
ohjaajan merkitysmaailma ja konteksti	ohjattavan osallisuus ohjaustilanteessa: ohjattavan merkitysmaailmasta lähteminen -> merkitysmaailmojen jakaminen	ohjattavan ehdoilla eteneminen: ohjattava määrittää puheeksi otettavat asiat, vain ohjattavan korostuneet merkitykset
ohjauksella selkeä tavoite ja sisältö	”sumuiset” yhteiset tavoitteet ja sisällöt	ohjattavan tavoitteet ja sisällöt esillä
ohjattava tarjoaa tietäjän tilan ohjaajalle -> tietoja ja neuvoja antava asiantuntijuus -> korjaava ohjaus, direktiivisyys, ohjattavan pysäyttäminen	ohjattava oman elämänsä asiantuntija, ohjaaja ohjausprosessin ja substanssin asiantuntija	ohjaajalla korostuneen vahva käsitys ohjattavasta oman elämänsä asiantuntijana
ohjausasiantuntijuus paremmin tietämistä	läsnäolo, myötäelävään ohjaustilaan pyrkiminen	ohjaaja toimii neutraalisti, ei rajoittavana asiantuntijana -> pidättäytyy tietämisestä ja pysäyttämisestä
ohjaus outside-in –ohjausta	”inside out” -ohjaus	ohjaaja varoo tosiasioiden esille ottamista (”pahan kätkeminen”) ohjauspelin pelaamisen mahdollisuus
ohjaajan korostunut asiantuntijuus	jaettu asiantuntijuus	ohjattavan merkitykset korostuneet

Osaava ohjaajuus – mitä tuli esille

- ohjaajuus perustuu oman alan vahvalle ja tiedostetulle asiantuntijuudelle
- ohjaajuus on reflektiivistä oman osaamisen tunnistamista
- käsitys ohjauksesta: kaikki vuorovaikutustilanteet ovat ohjaustilanteita
- käsitys ohjattavasta ihmisenä on erittäin positiivinen
- ohjaajat tunnistavat ohjattavan halun olla ”hyvä ohjattava” – ohjaajat tunnistavat ohjauspelin
- ohjaajat käyttivät erilaisia ohjauksellisia lähestymistapoja erilaisten ohjattavien kanssa

Herää monta kysymystä.....

Ohjauksen ihmiskäsitys: ohjattava on aktiivinen, motivoitunut, osallistuva, yhteistyöhalukas ja tasavertainen ohjauskumppani...

Osallistumisen vaatimus: voiko yksilön vastustus ohjaukseen osallistumisesta olla yksilön tietoinen valinta ja itsemääräämisoikeuden näkymisen muoto?

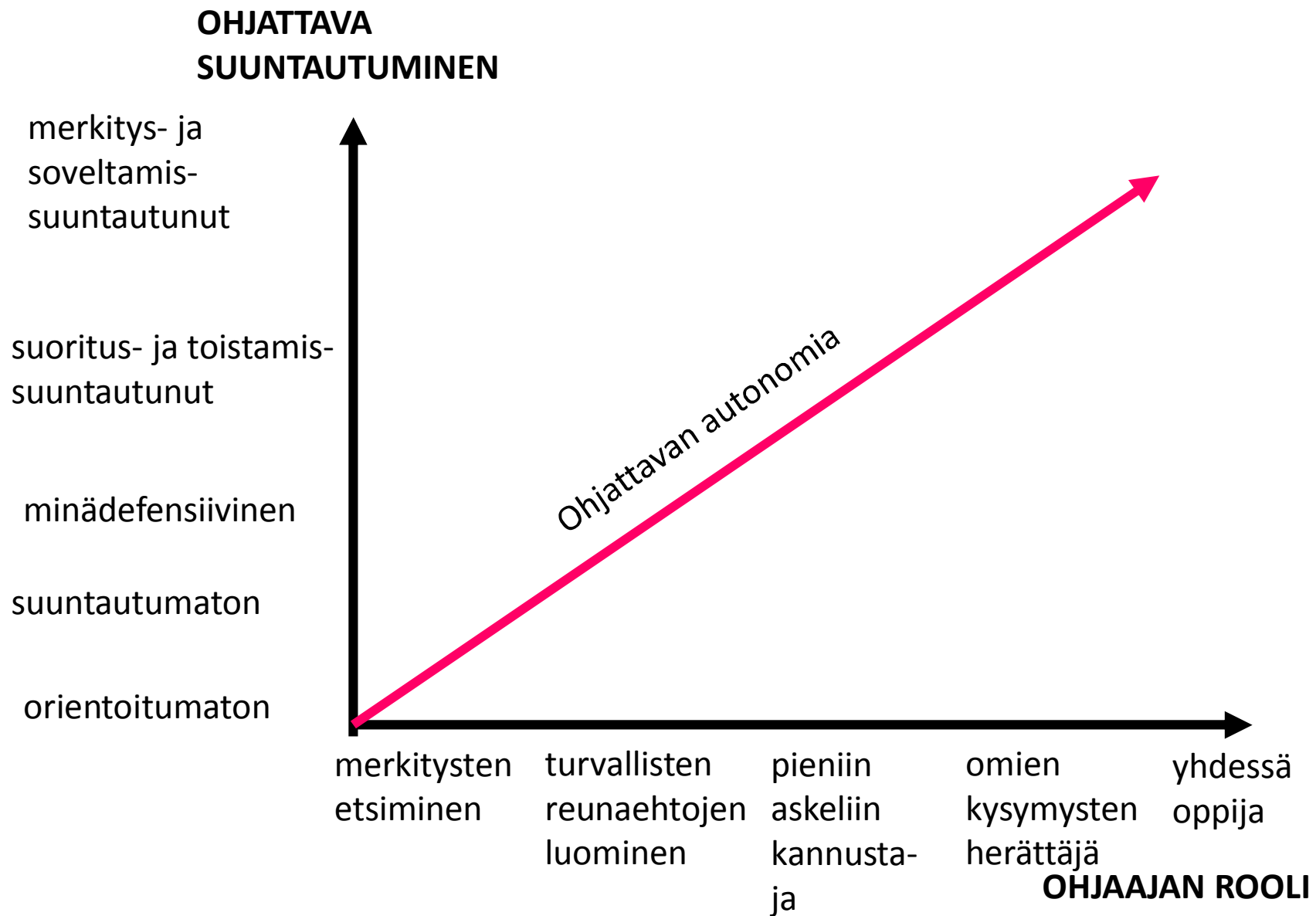
Ohjauspelin pelaaminen? – curling-ohjaus?

Ohjattavan suuntautumaton orientaatio ohjaukseen?

Tasavertaisuus ihmisinä vs. ohjaussuhteen asymmetria?

Valta ohjaussuhteessa?

Monikulttuurinen ohjaustyö?

Kuvio 1. Ohjattavan suuntautumiset ja ohjaajan roolit. (Vänskä 2011)

MOTIVAATIO

TAVOITTEEN (SAAVUTTAMISEN)
MERKITYS -> OPPIJA

x

TAVOITTEEN SAAVUTTAMISEN
MAHDOLLISUUS -> OHJAAJA

MERKITYKSELLISYYDEN JA MAHDOLLISTUMISEN LÖYTÄMINEN

VOIMAANTUMINEN (autonomia)

OSAAMINEN (kompetenssi)

OSALLISUUS (läheisyys)

(vrt. Deci & Ryan 2000;
Nurmi & Salmela-Aro 2002)

OHJAUSKESKUSTELU

Yhteisö ohjaa. Opettaja ohjaa. Esimies ohjaa.
Pappi ohjaa. Anoppi ohjaa. Asiantuntija ohjaa.
Lääkäri ohjaa. Ohjaaja ohjaa. Kaveri ohjaa.
Vihamies ohjaa. Mainos ohjaa. Muoti ohjaa.
Media ohjaa. Porukka ohjaa.

Toinen ohjaa. Joku muu ohjaa.
Jos minä annan ohjata.
Jos minä en ohjaa.

Ei suurempaa tuhlausta
kuin oman elämänsä ohjaamisesta luopunut ihminen,
läpeensä sosiaalistunut
sopeutuva ja mukautuva
other-directed personality.

(Tabermann & Koski 2007. Kuinka olla.)

Opin ovi -webinaarisarjan on tuottanut
Aikuisohjauksen koordinaatioprojekti
www.opinovi.fi

Video löytyy Opin ovi -kanavalta
blogit.jamk.fi/opinovikanava

opinovi

 JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013